

33319

N O R R B O T T E N

Överkalix

Landsmåls- och Folkminnesarkivet
Uppsala

6/4 1982

O L O F S S O N, Anita, 1982

Utskrift av inspelning med innehålls-
förteckning och noter.

ULMA Bd 2759 II och 2760 I.

Insp. 14/8 1971.

Talare: Sofia Jonsson, f. 1906.

31 bl A4

UTSKRIFT AV INSPELNING FRÅN ALLSÅN, ÖVERKALIX SN, NORRBOTTEN.

Språkbedömning: Talare: äldre dialekt med inslag av riksspråk.

Intervjuare: yngre dialekt.

Arkivnr: 2759 II och 2760 I.

Speltid: 25 minuter.

Inspelningsdatum: 1971-08-14.

Inspelningsplats: S. Jonssons hem i Allsån.

Talare: Sofia Jonsson, f. Henriksson. Hon föddes 1906-06-22 i Vännäsberget och kom tidigt till Allsån. Båda hennes föräldrar är från Vännäsberget.

Vid mikrofonen: Margareta Källskog.

Utskrivare: Anita Olofsson, adjunkt, f. 1945 i Lansjärv, Överkalix. Sedan 1964 bosatt i Mellansverige, nu i Srockholm.

Utskrivningsår: 1982.

Signa för talare: ~~SJ~~ Sofia Jonsson.

MK: Margareta Källskog

1983-09-29 Granskad och rättad av Margareta Källskog.

ULMA 33319. Anita Olofsson 1982.
Insp. 1971. NB. ÖVERKALIX.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

SJ berättar om sitt liv: hon arbetade som piga och gifte sig seda.....	3
De sysslor hon fick uträtta som piga: karda, spinna och väva.....	3-4
Om klädseln förr.....	4-6
Hur man kärnade... ..	6-7
Fäbodarna.....	7-8
Om vävning.....	8
Vad man gjorde då man var ung på helgerna.	8-9
Hur man lagar palt.	9
Brödbaket.	10
Bryggning.	10-11
Om skolgången.....	12
Konfirmationen.....	12-13
Hur man firade jul.	13-15
Hur man firade fettisdag.....	15-16
Ledigheten för pigor.	16
Översättning.....	17- 30
Noter.	31

ULMA 33319. Anita Olofsson 1982.
Insp. 1971. NB. ÖVERKALIX.

2759II SJ:(---) ibi Ällsa:no. Å hän he ni! mjölkkaö. Å fö'yr ba:n. Å ainklä'ingg vär-n. Å sö vär der to' gämalpärsåon. Å in ångg-... in ånggpåig. Å ji ve'ved å ji spä'nn å ji skru'be å kå'rrde å... lite av varje¹. Baga tånnbröyre, å he hä ji vöri udu me:ngg gå:l, бага tånnbröyre. Å he vär jåo råo-... bræoge vara rå'olit. /Skratt./ Nåå, sö fig ji udu no A:d-Gåttfrid. Å sö värt e tjiffit a ferrdo, sö da slæod ji vara pä'i å... ji fig... ji hä fai föyr... fe'mm ba:n ve... ve min make¹. (-Jäo.-) Å sö hä ji hövi barnbespisningg²... birrt ji ve barnbespisninggen², i tjofe'mm a:r hä ji hövi ho'n. Å hövi klö'deren^a, å vövi att mi sjö'lven å... spä'üne å... ba'ga å... å ållt måjlit, so ne jer udu no... udu no gå:l.

Insp.

MK: Huri djig e ti'l, da i hul a kå'rrd å spi'nn?

SJ: Nå, he vär... ve kårrde ve... Ve skru:be ve s-... ve ino sk-... skru:bstå'ol, so ve he, da ve he... Å sö kårrde ve ve... jä, ve to he'nder, förstås. (-Jäo.-) Nåå, da ve da he skru'be ne, sö fläcke ve så'nd e, å sö... å sö kå'rrde ve ne da. Til sma fi:n kårrd. Å he djig jåo ri'ktit ve spi'nn, å he vär jåo sö råolit sö, den täin da ve vär å'ngg å (---), sö nåo tickt ve... wå ve... ene ve... ve tickt å'llt vär råolit.

MK: Nå, da i da hul a spinn, huri djig he' til? I he jåo flair åoläiga rairskäb.

SJ: Jäänå, ve spinnræcken. (-Jähä.-) Jåo. Å sö spänn ve da djöni häno. (-Jähä.-) Sö he djig riktit. /Skratt./

MK: Å I ha ve'fft å. Vå ha I vö'vi?

SJ: Jä, ji hä vövi ve'male, å ji hä vövi ma'tten, å ji hä vövi bårsterinani-... bårsterinanidre:a å... bårsterä'odanidre:a å... å stjå'orten å kalså'ngga å... hä ji bræoge veva.

MK: I... Å I veft tjåohltöye å...?

ULMA 33319. Anita Olofsson 1982.
Insp. 1971. NB. ÖVERKALIX.

SJ: Naa, si, he' hä ji äint vövi, tjåohl töya.

MK: He vär me'st ad karana?

SJ: He vär mest ad karana he ji... he ji våo.

MK: Nå, huri vär i kle:d fö:r? Vå he i för tjåohl å tuge?

SJ: Jää, ve he äint sö mitji kleira. (-Naa.-) Ve he mair... Ve fig ha nestan a'itt plå:g, somar å väinter. /Skratt./ Man ve... Man ve vär pä'i. Ve he sö läidenar löyn. Ve he äint man fe'mtan kräon i manino.

MK: Na:r vär he?

SJ: Nå, he vär da ji birrt a vara... (-Jäo.-) tje'nn å vara ner e:ro.

MK: Vå he i för... He i tjå'ohln el kle'ningga o örkd:na?

SJ: Naa. Naa, nåo he ve kle'ningga.

MK: O örkd:na?

SJ: O örkd:na.

MK: Huri sa: na ä'od?

SJ: Jää, he vaid ji äint. He minns ji äint. Men i alla fall sö vär a... fel nä^ar bämelskle'ningg. (-He vär...-) O somarn. O so'matn. (-Jähä.-) Å sö o väintern, da vär e fel näir... sö ad e vär värmare i gräod.

MK: He vär röynkt tjåohl? (-Jäo.-) Vär e le:ngg ermen?

SJ: Jäo, nåo vär e le:ngg ermen.

MK: Nå, huri sa: lä'ive äod?

SJ: Jänå, he vär udu aitt djåort.

MK: Jähä. Ve... höykra:no el...?

SJ: Jää, Naa, he vär mair de her sle:a, (+Jähä.-) he ve bräoge... Å ru'nd kränggo harso.

MK: Jähä. Nå, vå he i u'ndi da? He i nänn unditjåohl?

SJ: Jä, nåo he ve fel... /Skratt./ (-Jähä.-) Nänn sårs unditjåohl å...

å kalsångg. (-Jähä.-) Huri döm sa: äod, he vaid... minns ji äint.

MK: Vär he bårdi båmelstöyen el bårdi leriden?

SJ: Jä, he vär nåo ma-... mest leride. (-Jähä.-) Å flanel.

MK: Flanel?

SJ: Flane'll bräoge ve ha mitji.

MK: Jäo, he vär värman.

SJ: Väint-... O väintern da e vär kållt.

MK: Nå, vå he i för... blu:slä'iv el nå tuge opp?

SJ: Jänå, he vär nä väitt, vå ve he... bräoge ha.

MK: Läivstitja?

SJ: Läivstitja, jäo, he vär stå'cke läivstitja å he vär flane'll-läivstitja.

MK: Vär di stå'cke å?

SJ: Jäo, in da'il vär ståcke.

MK: Jähä. Vå he i för strå'mp? He' i näir stråmpen?

SJ: Nå, nåo he ve stråmpen. Å he vär fel mest de her ullstråmpen da. O somarn, da vär e fel... vär e fel nä tånnare stråmp.

MK: Rull-... Vär e ru'llstråmpen el u'llstråmpen?

SJ: U'llstråmpen.

MK: Ullstråmpen. (-Jäo.-) Huri sa:d di o'p?

SJ: Nå, ve... ve bräoge ha be:nda å knöyd ad do övero kne. (-Jäså.-) Äint he ve näir stråmpbe:nda da udu... so di nä' ha udu ^{le}kårsetta å tuge, stråmpbe:nd. Ve bräoge knöyd opp do övero kne.

MK: Jähä. Nå, vå he i för skå'o?

SJ: Nå, he vär tjänggskåona för de mesta.

MK: Da i skul vara fi:n el...?

SJ: Jää, nåo he ve doñ da ve skul vara fi:n å.

MK: Jähä. Vå... He i sa'mma skåo o ör~~h~~da!na?

SJ: Jäo. Naa, nåo he ve näir e:r o ör~~k~~-... o sända!na da. (-Jää.-)

Ve he tjänggskåona å... ve läindskaobe:nda. (-Jähä.-) So vär stå'ppe da. Döm vär wäi-... Döm vär rö'y å bla! å... åoläiga feri.

MK: Tjänggskåona? Vär e ve så:æn...Vär e så:æn...?

SJ: Naa, e vär... E vär de her snipp^eskåona. (-Jäså.-) Gäma~~m~~-... Jä, so... Ve kå:le ne tjänggskåona, men he vär so snippen udu. /Skratt./ E vär (---)

MK: Jäo. Vå vär... Vå vär di för fe'ri?

SJ: Nå, he vär leirferja.

MK: Jähä. Nå, vå he i i'ni skåona?

SJ: Håjje. /Skratt./

MK: Håjje runt okräingg...

SJ: Håjje runt okräingg, til e... döm värt oppfi'llt ve håjjen.(-Jäo.-) Föderen vär sma!, å sö läod ve ha håjje.

MK: Jäo, döm sa:d äint sö preci:s åll skåona.

SJ: Naa, he läod vara... ne: tåppt däid.

MK: Jäo. Nå, huri förva'ra i håjje?

SJ: ~~SK~~: Ini skåono? (-Jäo.-) Naa, äint vaid... He värt vä'remt, (-Jäo.-) å he huls da til... Å da dråo ve ä'od e o kweihln, da ve djig li:g. Å sö tåppt ve a nöyo... a nöyo da o mårjan, da ve skåott ås.

MK: Å he... De der håjje, he vär mest in håjstå'ola? Vä'r e äint he?

SJ: Jähao. Ve he ne ini håjstå'ola. Tugeden skå'oke:r, so di ha kå:le ne.

MK: Skåoke:r. (-Jäo.-) Jähä.Nå, da i mjölke å vär päi å sö, djåol I å'ostn sjölev?

SJ: Naa, naa. (-Äint åostn?-) Men tje'rnne å...

MK: Huri djig he' til?

SJ: Nå, he vär ve tjernn. (-Jähä.-) I tugeden so di ha hövi til står å... å tjernn.

ULMA 33319. Anita Olofsson 1982.
Insp. 1971. NB. ÖVERKALIX.

2760 ISJ: Náo ha... náo... Ve ha jáo to! kwá:r ennä, tjernna.

MK: I ha' he? (-Jähäo.-) Bräog I tjernn nä'?

SJ: Naa, nä ha ve äingger klödera. Ve ha háoe bårt. (-Jähä.-) Da ve jera bera to gämaþpersáon.

MK: Jáo. Nå, huri djig e rik-... ri'ktit til da I hul a tjernn? I he...

SJ: Nå, he vär stä'r á tje'rnn o'pp á ne'i, o'pp á ne'i, ti'l e värt smöre.

MK: Bårdi vá'ri tjerntt...?

SJ: Nå, ve... ve sebare'ire. Á fig gre!dn bårdi... bårdi dö'y da. Á sö tjernne ve den gre:den din da. (-Jähä.-) Da ve... Da ve he náo mi'tji da.

MK: Jáo. Jähä. Nå, ha I vöri udu bá'oro?

SJ: Naha, äingger báor ha ve hövi.

MK: He ha döm äint hövi hin ibi Ällsa:no? (-Naa. Naa.-) Váni... Fra váran ká'mm³ I? Jer I fö!d hin ibi Ällsa:no?

SJ: Ji jer bårda Ve'nisen. Der hä min-... mi'na förfä:der¹ vöri, mamm á papp. (-Jähä.-) Á der hä ji siskana da! Än E'mil á-nn E'láv. Á döm jera dji'fft. (-Jäo-) Sö... ji bräog fara däid^a näjr ge:ngg da. Ji titj ad e jer ráo!it fáll äint mamma á pappa leiv.

MK: Jáo. Nå, ibi Ve'nisen, de'r he di báoren?

SJ: De'r ha di hövi báoren. Á döm ha bräoge rá'o mitji ibi báoren da. Wá'rnn kweil. O somarn.

MK: Jähä. Vär di... Bá'ott di oba... ibi báoren?

SJ: Jáo, ivi na:dn. Da fåor di haim o mårjan.

MK: Be'ra ivi na:dn?

SJ: Jähäo. Á der vär jáo... Der vär jáo grö'mt sniggt oba báorn.

Náo vär ji däid, man ji da vär ba:n, vaid do, bräoge ji fara däid sä'i^{ve}do.

ULMA 33319. Anita Olofsson 1982.
Insp. 1971. NB. ÖVERKALIX.

MK: Jäo. Våni he' di båoren?

SJ: Obed ad Twörahä'oren. (-Jäså.-) El A'iren, wå di ha kå:le ne.

(-Jäo.-) Ett... Döm råott ed a:no.

MK: Ed Aintjesa:no? (-Jäo.-) Nå, I ha å... Ha I... Vå skå ji sai...

vö'vi? Huri djig e til da I vef-... da I vefft⁴ ve'male?

SJ: Nå, he vär... Ve le: ob udu vevståo!a, å sö slåo ve ve spåo! å

da... ullgärne. (-Jähä.-) Å he djig jåo ri'ktit, å få'ort djig e

jåo da e vär ullgärne, (-Jähä.-) måod da män skul veva bå'mels,

he djig jåo sme!r.

MK: Vå djåo! i se'ran ve... ve... vemale, da ne vär vö'vi?

SJ: Nå, ve... ve bråoge stä'mp e da, el huri di nå kå:le ne. (-Jäo.✦)

Å... å sö djåo! di bö'xen da bårdäi den.

MK: Jähä. Nå I... Vå djåo! män ma'ir da fö:r? Huri vär e kränggo

he'!jen å... (-Nå...-) Huri fi:re i dö'm?

SJ: Nå, nåo vär e... Ve bråoge fara udu Brenn. (-Jää.-) Til Över-

kö!is⁵. (-Jäo.-) Å djig der tilba'gas å främm. /Skratt./ Å sö...

Å tainktes fa ås nänn adi... brevi säir.

MK: Jäo. Sö i dä'nse der äint?

SJ: Naa. Ve djig fra nå'rersti göd!n til sö'rersti. O!avbrutet.

(-Jähao.-) Å he vär jåo rå'o!it den täin.

MK: Jäo. E vär mi'tji ånggdåomen der da?

SJ: E vär mi'tji ånggdåomen da. Sö nåo he... nåo he ve råo!it, fåll

ve äint he de her dänsloka!la å... å kåste oba... E kå'ste jåo äint

ne: fara udu Brenn för ås. E djig itj femm öyr för ås. (-Naa.-) Ve

he jåo äint hövi ra!, (-Naa.-) he e vöri da den täin so e nä'jer.

Ti! kräon da do skå inn oba ino ba:l.

MK: Huri fe'iles⁶ I?

ULMA 33319. Anita Olofsson 1982.
Insp. 1971. NB. ÖVERKALIX.

SJ: Jä, stå:ndo mäse'ire ve.

MK: Jäo. Å da i äint mäseire...

SJ: Nå, da tjö:± ve ve he'st.

MK: Jähä. Men he vär itj sö bra: ve'a den täin?

SJ: Naa, nåo vär e mair då:±ia vea. Men ve bräoge gär ihåob stäinten å fara, in ha'il håob stäinten. (-Jäo.-) Å he vär rå'olit, mäseir udu Brenn. (-Jäo.-) Ve fåor nered Nöbisa!no da å... å... Sö he vär ne'r-mare he da.

MK: Jähao. I... Ha I sö'mt kleira å?

SJ: Jäo, nåo... Ad ba:na man di vär sma: hä ji sömt å'll kleira.

MK: Nå, da I vär å'ngg, sömt I da'?

SJ: Naa, naa, äint sömt ji nä mitji da, ene ad ba:no. (-Jäo.-) I'nani-kleira, flanellinna å flanelböxen å läivsti'tj:a å... He bräoge ji å' djera. (-Jähä.-) Ad... Ad de ba:no ji he da', da ji vär pä'i.

MK: Jäo. Nå, da I...¹¹

SJ: Nåå, ji skala pota:dren. Å sö mala ji do. Å sö hev ji däid i e:g el to! udu dajo. Å sö mi:±e til e jer nåo... nå'o tjäck. (-Jähä.-) Å sö led ji grö'yda ta til kå'oges, å sö hev ji udu da ve stji'v... Ji bräog heva udu ve stji'rnn da för ad slepp hål a grill ve he'ndro. (-Jäo.-) Stå-... För ha ve jåo bräoge djera ve he'ndro, (-Jähä.-) palten, å klä'pp do. Men ji titj döm jera gåoare ad heva ve stji'rnn, Di ve:± lä'osare. (-Jähä.-) Sö... Å sö eda ve da, da ve da ha do ferrdi kåoge eda ve. (-Jäo.-) Udi smö'ren el si'lta el wå ve vili. Flesk-...

MK: Bräog i...?

SJ: Å fle'ske stå:ndo bräog ve ha. (-Jäo.-) Å he jer jåo gått.

MK; Jäo. Bräog i ha fleske i'ni palto?

SJ: Jäo, stå:ndo. Da ji ru'll do bräog ji djera stå'ora palt å ~~he~~^{heva}

fleske ini.

MK: Jähä. Nå, I vär ve å... å бага тånnbröyre. Huri djig he' til, da I hul a ba'ga?

SJ: Nå, he vär... Ve djåo^l dajen o mårjan, bitti o mårjan sta: ve ob å djåo^l dajen ^bini in ståor ke:r, trå:, so ve kå:le ne da'.

(-Jähä.-) Ji vaid äint nä' wå di kå:l e. (-Naa.-) Men... Å sö djåo^l ve dajen in hail trå:. Å sö ba'ga ve. Ve bräog vara trå'i å sö da ve бага. Såmbli nä:ge å såmbli kävele å så'mbli tåo... sö tåo e'mma da, so ve kå:le ne. Å birrt ve bröyren. Å sö onda för onda da til e... Sö skä'öd ve ini ommo. Sö hon so tåo... vär udu i:ndo, hon gre:de å... å birrt ve bröyren. (-Jähä.-) Å he värt jåo sö gått da' ve bräoge бага тånnbröyre. Nä jer e jåo slä'od ve döy. (-Jåo.-) Nä jer e jåo bera ^{tjebes}tjöhj.

MK: Vå vär de fö'rsta män djåo^l? Vär e ad djera e'mma? (-Jåo.-) Å seran...

SJ: Å seran, hon so da' kävele, sö kävele hon äod bröyre, til e vär nå'o kävele. (-Jåo.-) Sö håo hon e oba bögofi:ln, å sö nä:ge ve ne da. Ve he to... Ve he de her nä:ga, so jera ve fi:r, (-Jähä.-) å sö ve nä:gakä'velo.

MK: Oba fi:ln?

SJ: Oba fi:ln. Ö sö da ne vär ferrdit, sö skäod ve ne ini ommo.

(-Jähä.-) Å gre:de ne. (-Jähä.-)

MK: Nå, vär I ve om ad bri:g å?

SJ: Bri:g? (-Jä.-) Jähäo.

MK: Huri djig he' til?

SJ: Nå, he bräoge ve bri:g, kå'og ob vättne, å sö heva däid må'lte so... Men nä' finns e jåo äint målte. (-Naa.-) Å sö håo ve såckre, å sö håo ve opp e ibi... (-Jähä.-) Ji hä jåo äint vöri ve döy, men

ULMA 33319. Anita Olofsson 1982.
Insp. 1971. NB. ÖVERKALLIX.

ma'mma, (-Jäså.-) hon hä bräoge... Hon bräoge mitji bri:g ve mälten.
 Å he vär... Å sö hão a ne ini no... ini in ä'nker. Sö he ve kra:n
 udu änkeren, å sö tåo ve deran da.

MK: Vär e fe'rrdit ad drick... da ad drick, da män he kå'oge ne å
 heft e ini änkeren?

SJ: Jähao. Da e da fig kå'rnn. (-Jähä.-) Men nåo vär e gått måod vå
 ne nä'jer.

MK: Jäo. Huri g'ig män må'lte?

SJ: Nåå, he fänns mälte den täin.

MK: Ad tjöyb? (-Jähao.-) Sö i djåo± äint sjölv?

SJ: Naa, äint djåo± ve sjölev.

MK: Våni djig i ibi... udu skå'orn?

SJ: Oba Venisen.

MK: He' döm skåo±a der?

SJ: Jähao. Döm ha hövi skåo±a der, å ji hä gai der för fru La'rsån.
 (-Jähä.-) Å he vär i... i gäma± lerarinn, å snell, grömt snell.

MK: Jäså, a vär snell? (- Jähao.-) Huri me:ngg a:r hul i a'?

SJ: Jää, se'x a:r, sex, den täin. Se'x a:r skåo±a.

MK: Jähao. Nå, huri le:ngg vä'r in termi:n da?

SJ: Nå, hon vär fel äint ene fra våoro til... Jä, fra... e vä'r nåo
 hali väintern. E vär nåo hali väintern, termi:n, den täin.

MK: Jähä. Ibi Venisen? (-Jä.-) Jäo. Nå, flitje i oba e'r stell, el
 vär i ålltiyoba samma stell?

SJ: Naa, ve vär ållti oba samma stell.

MK: Sö i he so i häos, so i skåo±häos?

SJ: Jäo, ve he... Der vär skåo±a. (-Jähä.-) Jäo.

MK: Da i... Vå... Vå fig i le'ir i udu skåorn? Vär e...?

SJ: Jä, ve fig för de mesta sjå'ngg.

MK: Jäså, vâ sjå'ngge i?

SJ: Jä, he vär gu'ssåola.

MK: Vâ'r e he? (-Jäo.-) Sä'lma mest?

SJ: Sälma å udu Sions to!ner å... Sö he vär sö... Å ^{vär e} vâ ve bräoge mi'tji sjångg? A villt mitji sjångg, lerarinna. (-Jäså.-) Jäo. A vär... A vä'r gu'deli. (-Jähä.-) Å ve tickt e vä'r jäo sö råolit fa sjångg.

MK: Jäo. Nå, he a nänn å'rjel so na spela oba?

SJ: Naa, äint he na he. Ene a sjångge fel... A he ri'ktiar sjånggröst.

MK: Jähä. Nå, vâ djåol i ma'ir?

SJ: A bräoge sjångg: Vem är den stora skaran där, med palm i hand?
(Han segerhjäss^{an})kronan bär, på evigheters strand. I sida vida kläder står...¹ Jä, ji kän äint e riktit äodan. Ji hä' glömt e. Ji hä kå'nt e hali, men... men ji hä glömt bårt e. Da män ve:å gamal, sö glö'ym än fåort.

MK: Jäo, he djer män. Män bihöyv äint vara sö gamal för ad glöym.

SJ: Men he tickt ve ållti vär sö råolit, da a bräoge vili sjångg he.

MK: Jähä. Nå, i lest mitji kätji!sn å...

SJ: Jäo, kätji!sn å bibelhistoria.

MK: He vär vâ i me'st lest? (-Jäo.-) Re'gene i å?

SJ: Å-regen, nåo fig ve he, men ji vär mair då:li til regen.

/Skratt./ Ji tickt^{ad} ve vär rå'oliare sjångg.

MK: Djig i å le'st å kånfirmere'irese å?

SJ: Jähao. Än... Ve ha kånfirmere'irese för o Sti'llner.

MK: Jähä. Å vâ-... He vär udu Bre'nn?

SJ: He vär udu Brenn.

MK: Bå'ott i der el...?

SJ: Jäo, ve båott der udu... man ve kånfirmere'irese. Ji hä båott ibi
Dji'li.⁸

ULMA 33319. Anita Olofsson 1982.
Insp. 1971. NB. ÖVERKALIX.

MK: Jähä. Na:r le'st i da? Vär e o vå'orn?

SJ: O somarn.

MK: O somarn?

SJ: Jäo. Sö ve lest ferrdit til missomaro.

MK: Huri me'ngg vigo vär he?

SJ: Nå, he vär nåo (sex vigo känsi) he ve bräoge lesa da.

MK: E vär bera o somarn el o våorn? (-Jäo.-) Äint ne: o hö'stn?

SJ: Naa, he vär bera o somarn.

MK: Ji vaid ad så'mbli hä birrt först o höstn, å sö (-Jäo.-) ha döm hövi... ha di hövi lexn... lexa o vä'intern.

SJ: Jäo, döm ha bräog-... Å döm djera vist he' nä å, biri o höstn. (-Jäså.-) Naa, o vå'orn biri di näda, strä'x o våorn. (-Jähä.-) Å sö lesa di ferrdit til päinggest.

MK: Jähä, til päinggest. (-Jäo.-) Nå, huri fi:re i i'ola, da I vär lilba:n?

SJ: Nåå, ve fi:re na ett so ve he ra:. (-Jäo.-) E vär äint sö mitji da fi:r bårdi, men ve he... ve he jåo sö ve... ad ve visst ad e vär iola. Karame'llen bräoge ve fa' å... mamma bräoge бага ås iolbo'cka å tuggedena å ge: ås til iolkläpp da ve vär ba:n, å ve tickt ad e vär jåo sö råolit sö.

MK: He i iol-... iolgre'ina?

SJ: Naa, he he ve äint.

MK: Hon kãm se'nare täin?

SJ: Hon kãm senare täin. Da ve värt stö:r, sö ve... sö ve (vi'sst a, da ad di he bräoge ha) iolgrenana.

MK: Vå vär iolbo'cka för ne:?

SJ: Jää, he vaid ji äint. /Skratt./

MK: Vär di bårdi va'idén el da-... he mamma бага?

SJ: Nå, bårdi waiden.

MK: Bårdi waiden?

SJ: Bårdi waiddajo.

MK: Baga na pebarkö'gin?

SJ: Gåo pebarkö'gin bræoge na бага.

MK: He i näir e'r kögin?

SJ: Jä, he tråo ji äint. He kån henda he ve he: nä^ar, men he minns ji äint.

MK: Döm he nåo äint sö mitji kögin fö:r kånsi.

SJ: Naa, naa, di ha äint hövi mitji kögin fö:r. (-Naa.-) Men he vär jåo de beste, ve he jåo sö ve... sö ve äint bihöfft vara hånggra.

MK: Naa, he vär jåo vännlit sö. (-Jåo.-) Å'll he jåo läig.

SJ: Åll he läig.

MK: Jåo. He i iolstjä'inka den tåin?

SJ: Naa, ä'int he ve näir iolstjäink. (-Äint he?-) Naa.

MK: He jer å' nä nöytt?

SJ: He jer nöytt nä å.

MK: Na:r birrt ho'n koma unggfä:r? Kåmm³I ihå' he?

SJ: Jää, he jer nåo äint sö laintj seran. (-Äint he?-) San iol-.... san iolstjäinka hæ birrt a ve:l. He jer nåo kånsi... Jä, äint... äint he ve da na man ji vär pä'i, äint he ve da' iolstjäinka. Sö nåo hæ na kimi de'r ett.

MK: Jähä. Nåå, he i... Sjångge i nä serstji'llt krånggo iorn? Näir serstjillda sångg?

SJ: Jånå, ve bræoge sjångg... Nu är¹... Vå vä'r e ve bræoge sjå'ngg? Nu är glada julen här.¹

MK: Kånn I sjå'ngg hon för mi?

SJ: Jää, ji minns... Ji hæ glömt...

ULMA 33319. Anita Olofsson 1982.
Insp. 1971. NB. ÖVERKALIX.

MK: Ha I glömt åola?

SJ: Jää, ji hä glömt åola. (-Jähä.-) He ve:l äint vaid-do näda sjångg nä mitji.

MK: Naa, he jer jåo sö.

SJ: Nu är gla-... julen slut, slut, slut,¹ he bræoge ve sjångg da da a vä'r slåod. (-Jähä.-) Nu är glada julen slut, slut, slut, men till nästa år igen, kommer han vår gamle vän, ty det har han lovat.¹

MK: Sjångge i nä ä'ne serstjillt kränggo iorn? När staffanssångg el nä tageden?

SJ: Jåo, nåo bræog ve sjångg. Var hälsad sköna morgonstund¹ å...

(-Jähä.-) å tageden.

MK: Jåo. ^{Sö he...} E vär iolsälma.

SJ: E jer iolsälma.

MK: E vär äint nänn änn serstjilld sångg?

SJ: Jä, nåo jer e... Nåo vadi he vär, men ji minns äint. (-Naa.-) Men nä' sjångg ve jåo flair sälem.

MK: Jåo, just he. Nå, kränggo... Vå ha'id e nä... kränggo fäid-täisda, he... huri fi:re i ho'n fö:r?

SJ: Nå, da bræoge ve vara äod å... å fig ås strå'og a påiga./Skratt./

MK: Da i vär smaba:n?

SJ: Döm djåol ås... Döm djåol sö i'll ås da stå:ndo, sö ve... Jåo, da ve vär ba:n. Jänå, äint vär vr sö' gamal, äint sö ångg hellder. Da ji vär udu Hulden, sö bræoge di... bræoge ve jåo vara äog. Å stå:ndo djåol ve i'll för påiga... ad påiga. Bræoge snöyr don ve sni:ro, å stå:ndo ^{djönt ve ås} (-), å stå:ndo bræoge ^{sönt ve} ~~söym~~ ad böxba'ina för do.

MK: Sönt ad böxba'ina? För väri he'?

SJ: Nå, för he di skol... Men da fig ve å a'd e.

MK: Vå djåol dö'm ad i?

SJ: Nå, döm bræoge ta ås å sla' ås da.

MK: He vär da i vär smaba:n he? (-Jåo.-) Nå se'ran da, da i värt i græod e'lder, huri fi:ri i he'? Fäidtai-... fäidtaisda⁹ da?

SJ: Nå, ve tåo til äint vara sö nåoa udi faldtäisda da. Djåol ~~våfelen~~ våfelen
å...

MK: Våfelen?

SJ: Bräoge djera våfelen.

MK: Jähä. He i le'rit den de:n e, ärbaide i so vänlit?

SJ: Naa, nåo fig ve ärbaid so vänlit. (-Jähä.-) He vär äint ^ä ene o
kwelana he ve he lerit.

MK: Da I vä'r päi, huri le:ngga ärbesda: he' I da?

SJ: Jää, nå he vär so ve villt ha' do. Stå:ndo da e vär o våorn å he,
sö bräoge ve nåo vara ^{opp} til to' å trä'i o mårjan. Da e bräoge vara til
så'ob opp å tuge.

MK: Jähä. He I mitji lerit kränggo he'ljjen da I vär päi? (-Naa.-)
Ä'int alls?

SJ: Naa, he vär so vän-... He vär då:r¹⁰ oba a:re idjöno. (-Jähao.-)
Til ve fig... Til ve fåor deren da å he... so e'tt migaeli, da e
skul vara so di bräoge kå:l lerivigin. Da' he ve jåo lerit.

MK: Kränggo migaeli?

SJ: Kränggo migaeli.

ULMA 33319. Anita Olofsson 1982.
Insp. 1971. NB. ÖVERKALLIX.

ÖVERSÄTTNING.

2759 IISJ:(---) i Allsån. Och han hade nio mjölkkkor. Och fyra barn. Och änklings var han. Och så var där två gamla personer. Och en ung... en ung pojke. Och jag vävde och jag spann och jag skrubgade och kardade och... lite av varje.¹ Bakade tunnbröd, och jag har ju varit i många gårdar (och) bakat tunnbröd. Och det var ju ro... brukade vara roligt. /Skratt./ Nå, så fick jag tag i Ad. Gottfrid. Och så blev det giftemål å färde, så då slutade jag vara piga och... jag fick... jag har fått fyra... fem barn med... med min make¹. (-Ja.-) Och så har jag haft barnbispningen²... började jag med barnbispningen², i 25 år har jag haft den. Och haft kor, och vävt åt mig själv och... spunnit och... bakat och... och allt möjligt, som det är i en... i en gård.

MK: Hur gick det till, då ni höll på karda och spinna?

SJ: Nå, det var... vi kardade med... Vi skrubgade med s... med en sk... skrubbstol, som vi hade, då vi hade... Och så kardade vi med... ja, med två händer förstås. (-Ja.-) Nå, då vi då hade skrubbat det, så plockade vi sönder det, och så... och så kardade vi det då. Till små fina kardor. Och det gick ju riktigt (bra) att spinna, och det var ju så roligt så, (på) den tiden då då vi var unga och (---), så nog tyckte vi... vad vi... utan vi... vi tyckte allt var roligt.

MK: Nå, då ni då höll på spinna, hur gick det till? Ni hade ju flera olika redskap.

SJ: Janå, med spinnrocken. (-Jaha.-) Ja. Och så spann vi då genom den. (-Jaha.-) Och det gick riktigt (bra). /Skratt./

MK: Och Ni har vävt också, Vad har Ni vävt?

SJ: Ja, jag har vävt vadmål, och jag har vävt mattor, och jag har vävt innerbolster... innerbolster och... ytterbolster och... och skjortor och kalsonger och... har jag brukat väva.

MK: Ni... Och Ni vävde kjoltyg och...?

ULMA 33319. Anita Olofsson 1982.
Insp. 1971. NB. ÖVERKAL IX.

SJ: Nej, se, det har jag inte vävt, kjoltyg.

MK: Det var mest åt karlarna?

SJ: Det var mest åt karlarna som jag... som jag vävde.

MK: Nå, hur var ni klädda förr? Vad hade ni för kjol och sånt?

SJ: Ja, vi hade inte så mycket kläder. (-Nej.-) Vi hade mer... Vi fick ha nästan ett plagg, sommar och vinter. /Skratt./ Medan vi... Medan vi var piga. Vi hade så liten lön. Vi hade inte mer än 15 kronor i månaden.

MK: När var det?

SJ: Nå, det var då jag började vara... (-ja.-) tjäna och vara hos andra.

MK: Nå, vad hade ni för... Hade ni kjol eller klänning på vardagarna?

SJ: Nej. Nej, nog hade vi klänning.

MK: På vardagarna?

SJ: På vardagarna.

MK: Hur såg den ut?

SJ: Ja, det vet jag inte. Det minns jag inte. Men i alla fall så var den... väl någon bomullsklänning. (-Det var...-) På sommaren. På sommaren. (-Jaha.-) Och så på vintern, då var det väl någon... så att det var lite varmare.

MK: Det var rynkad kjol? (-Ja.-) Var det långa ärmor?

SJ: Ja, nog var det långa ärmor.

MK: Nå, hur såg livet ut?

SJ: Janå, det var gjort i ett (stycke).

MK: Jaha. Med... hög krage eller...?

SJ: Ja. Nej, det var mera de här slagen, (-Jaha.-) som vi brukade... Och rund i halsen.

MK: Jaha. Nå, vad hade ni under då? Hade ni någon underkjol?

SJ: Ja, nog hade vi väl... /Skratt./ (-Jaha.-) Någon sorts underkjol och...

och kalsong. (-Jaha.-) Hur de såg ut, det vet... minns jag inte.

MK: Var det av bomullstyg eller av lärft?

SJ: Ja, det var nog me-... mest lärft. (-Jaha.-) Och flanel.

MK: Flanel?

SJ: Flanel brukade vi ha mycket.

MK: Ja, det var varmare.

SJ: Vint-... På vintern, då det var kallt.

MK: Nå, vad hade ni för... blusliv eller något sådant upptill?

SJ: Janå, det var något vitt, vad vi hade... brukade ha.

MK: Livstycken?

SJ: Livstycken, ja, det var stickade livstycken, och det var flanel-
livstycken.

MK: Var de stickade också?

SJ: Ja, en del var stickade.

MK: Jaha. Nå, vad hade ni för strumpor? Hade ni några strumpor?

SJ: Ja, nog hade vi strumpor. Och det var väl mest de här ull-
strumporna då. På sommaren, då var det väl... var det väl några
tunnare strumpor.

MK: Rull-... Var det rullstrumpor eller ullstrumpor?

SJ: Ullstrumpor.

MK: Ullstrumpor. (-Ja.-) Hur satt de uppe?

SJ: Nå, vi... Vi brukade ha band och knyta åt dem ovanför knä. (-Jaså.-)
Inte hade vi några strumpeband då i... som de nu har i korsetterna
och sådant, strumpeband. Vi brukade knyta upp dem ovanför knä.

MK: Jaha. Nå, vad hade ni för skor?

SK: Nå, det var kängskor för det mesta.

MK: Då ni skulle vara fina eller...?

SJ: Ja, nog hade vi dem, då vi skulle vara fina också.

MK: Jaha. Vad... Hade ni samma skor på vardagarna?

SJ: Ja. Nej, nog hade vi några andra på var-... på söndagarna då. (-Ja.-)

Vi hade kängskor och... med lindskoband. (-Jaha.-) Som var stoppade då. De var vi-... De var röda och blå och... olika färger.

MK: Kängskor? Var det med sulor... Var det sulor...?

SJ: Nej, det var... Det var de här snibbskorna. (-^Jaså.-) Gammalm-...

Ja, som... Vi kallade det kängskor, men det var som snibbar i.

/Skratt./ Det var (---)

MK: Ja. Vad var... Vad hade ^{de} för färg?

SJ: Nå, det var läderfärg.

MK: Jaha. Nå, vad hade ni i skorna?

SJ: Hö. /Skratt./

MK: Hö runt omkring...

SJ: Hö runt omkring, tills det... de blev uppfyllda med hö. (-Ja.-)

Fötterna var små, och så måste vi ha hö.

MK: Ja, de satt inte så precis alla skor.

SJ: Nej, det måste vara... ^{något} ~~de~~ ditstoppat.

MK: Ja. Nå, hur förvarade ni höet?

SJ: I skon? (-Ja.-) Nå, inte vet... Det blev varmt, (-Ja.-) och det hölls då till... Och då drog vi ut det på kvällen, då vi gick och lade oss. Och så stoppade vi på nytt... på nytt då på morgonen, då vi skodde oss.

MK: Och det... Det där höet, det var mest i höstolar? Var det inte det?

SJ: Ja. Vi hade det i höstolar. Sådana där skokar, som de har kallat det.

MK: Skokar? (-Ja.-) Jaha. Nå, då ni mjölkade och var piga och så, gjorde ni ost själva?

SJ: Nej, nej. (-Inte ost?-) Men kärnade och...

MK: Hur gick det till?

SJ: Nå, det var med kärnan. (-Jaha.-) En sådan där som de har haft till att stå och... och kärna.

2760 I SJ: Nog har... nog... Vi har ju två kvar ännu, kärnor (eg. kärna).

MK: Ni har det? (-Ja.-) Brukar Ni kärna nu?

SJ: Nej, nu har vi inga kor. Vi har satt bort. (-Ja.-) Då vi är bara två gamla personer.

MK: Nå, hur gick det till riktigt, då Ni höll på kärna? Ni hade...?

SJ: Nå, det var stå och kärna upp och ned, upp och ned, tills det blev smör.

MK: Av vad kärnade...?

SJ: Nå, vi... vi separerade. Och fick grädde från... från det då.
Och så kärnade vi den där grädden då.
(-Jaha.-) Då vi... Då vi hade nog mycket då.

MK: Ja. Jaha. Nå, har ni varit i fäbodarna?

SJ: Nej, ingen fäbod har vi haft.

MK: Det har de inte haft här i Allsån? (-Nej. Nej.-) Var... Varifrån kommer³ Ni? Är Ni född här i Allsån?

SJ: Jag är från Vännäs(berget). Där har min-... mina förfäder¹ varit, mamma och pappa. (-Jaha.-) Och där har jag syskonen då. Emil och Elov. Och de är gifta. (-Ja.-) Så... jag brukar fara dit någon gång då. Jag tycker, att det är roligt fara, fastän inte mamma och pappa lever.

MK: Ja. Nå, i Vännäsberget, där hade de bodar?

SJ: Där har de haft bodar. Och de har brukat ro mycket till bodarna då. Varje kväll. På sommaren.

MK: Jaha. Var de... Bodde de på... i bodarna?

SJ: Ja, över natten. Då for de hem på morgonen.

MK: Bara över natten?

SJ: Ja. Och där var ju... Där var ju väldigt vackert i bodarna.

Nog var jag dit, medan jag var barn, vet du, brukade jag fara dit och se dem.

ULMA 33319. Anita Olofsson 1982.
Insp. 1971. NB. ÖVERKALIX.

MK: Ja. Var hade de bodar?

SJ: Uppåt åt Tvärån. (-Jaså.-) Eller Edet, vad de (nu)har kallat det.
(-Ja.-) Efter... De rodde efter ån.

MK: Efter Ängesån. (-Ja.-) Nå, Ni har också... Har Ni... Vad ska jag säga... vävt? Hur gick det till då Ni väv-... då Ni vävde⁴ vadmal?

SJ: Nå, det var... Vi la upp i vävstolen, och så slog vi med spole och då... ullgarn. (-Jaha.-) Och det gick ju riktigt (bra), och fort gick det ju, då det var ullgarn, (-Jaha.-) mot då man skulle väva (med) bomull, då gick det ju saktare.

MK: Vad gjorde ni sedan med... med... vadmalet, då det var vävt?

SJ: Nå, vi... vi brukade stampa det då, eller hur de nu kallade det.
(-Ja.-) Och... och så gjorde de byxor då från det.

MK: Jaha. Nå, Ni... Vad gjorde man mer då förr? Hur var det kring helgen och... (-Nå...-) Hur firade ni dem?

SJ: Nå, nog var det... Vi brukade fara till Bränna. (-Ja.-) Till Överkalk⁵. (-Ja.-) Och gick där fram och tillbaka. /Skratt./ Och så... Och tänktes få oss någon bredvid... bredvid sidan.

MK: Ja. Så ni dansade där inte?

SJ: Nej. Vi gick från längst norrut på gatan till längst söderut. Oavbrutet. (-Ja.-) Och det var ju roligt på den tiden.

MK: Ja. Det var mycket ungdom där då?

SJ: Det var mycket ungdom då. Så nog hade... nog hade vi roligt, fastän vi inte hade de här danslokalerna och ... och kostade på... Det kostade ju inte något att fara till Bränna för oss. Det gick inte fem öre för oss. (-Nej.-) Vi hade ju inte haft råd, (-Nej.-) hade det varit då den tiden, som det nu är. Tio kronor då du ska in på en bal.

MK: Hur färdades⁶ Ni?

SJ: Ja, ibland gick vi.

MK: Ja, och då ni inte gick...

SJ: Nå, då körde vi med häst.

MK: Jaha. Men det var inte så bra vägar på den tiden?

SJ: Nej, nog var det mer dåliga vägar. Men vi brukade gå ihop, flickorna, och fara, en hel hop flickor. (-^Ja.-) Och det var roligt, gå till Bränna. (-Ja.-) Vi for neråt Nybyån då och... och... Så det var närmare det då.

MK: ^Ja. Ni... Har Ni sytt kläder också?

SJ: Ja, nog... Åt barnen medan de var små har jag sytt alla kläder.

MK: Nå, då Ni var ung, sydde Ni då?

SJ: Nej, nej, inte sydde jag något mycket då, utan åt barnen. (-Ja.-) Underkläder, flanellinnen och flanelbyxor och livstycken och... Det brukade jag också göra. (-^Jaha.-) Åt... Åt de barnen jag hade då, då jag var piga.

MK: Ja. Nå, då Ni...¹¹

SJ: Nå, jag skalar potatis. Och så mal jag dem. Och så sätter jag dit ett ägg eller två i degen. Och så mjöl, tills det är nog... nog tjockt. (-Jaha.-) Och så låter jag grytan börja koka, och så sätter jag idå med ske-... Jag brukar sätta i med skeden då, för att slippa hålla på kladda med händerna, (-^Ja.-) Ibl-... Förr har vi ju brukat göra med händerna, (-^Jaha.-) palt, och klappa dem. Men jag tycker att de är godare att släppa med skeden. De blir lösare. (-^Jaha.-) Så... Och så äter vi då, då vi har dem färdigkokta äter vi. (-Ja.-) Med smöt eller sylt eller vad vi vill. Fläsk-...

MK: Brukar ni...?

SJ: Och fläsk ibland brukar vi ha. (-Ja.-) Och det är ju gott.

MK: Ja. Brukar ni ha fläsk i palten?

SJ: ^Ja, ibland. Då jag rullar dem brukar jag göra stora palt och ha

fläsk i.

MK: Jaha. Nå, Ni var med och... och bakade tunnbröd. Hur gick det till, då Ni höll på baka?

SJE: Nå, det var... Vi gjorde deg på morgonen, tidigt på morgonen steg vi upp och gjorde deg i ett stort kar, tråg, som vi kallade det då. (-Ja.-) Jag vet inte nu, vad de kallar det. (-Nej.-) Men... Och så gjorde vi deg i ett helt tråg. Och så bakade vi. Vi brukade vara tre och så, då vi bakade. Somliga naggade, och somliga kavlade, och somliga tog... så tog ämnen då, som vi kallade det. Och började med brödet. Och så undan för undan då till det... Så sköt vi in i ugnen. Så hon som tog... var i änden, hon gräddade och... och började med brödet. (-Jaha.-) Och det blev ju så gott, då vi brukade baka tunnbröd. Nu är det ju slut med det. (-Ja.-) Nu är det ju bara ^{köpt.} ~~(att)~~ köpa.

MK: Vad var det första man gjorde? Var det att göra ämnen? (-Ja.-) Och sedan...

SJ: Och sedan, hon som då kavlade, så kavlade hon ut brödet, tills det blev nog kavlat. (-Ja.-) Så satte hon det på brödspaden, och så naggade vi det då. Vi hade två... Vi hade de här naggarna, som är med fjädrar, (-Jaha.-) och så med naggkaveln.

MK: På brödspaden⁷?

SJ: På brödspaden. Och så då det var färdigt, så sköt vi det i ugnen. (-Jaha.-) Och gräddade det. (-Jaha.-)

MK: Var Ni med om att brygga också?

SJ: Brygga? (-Ja.-) Ja.

MK: Hur gick det till?

SJ: Nå, det brukade vi brygga, koka upp vatten, och så sätta dit malt som... Men nu finns det ju inte malt. (-Nej.-) Och så satte vi i socker, och så satte vi upp det i... (-Jaha.-) Jag har ju inte varit med om det, men

ULMA 33319. Anita Olofsson 1982.
Insp. 1971. NB. ÖVERKALIX.

mamma, (-Jaså.-) hon har brukat... Hon brukade mycket brygga med malt. Och det var... Och så satte hon det i ett... i ett ankare. Så hade vi kran i ankaret, och så tog vi därifrån då.

MK: Var det färdigt att dricka... då att dricka, då man hade kokat och satt det i ankaret?

SJ: Ja. Då det då fick kallna. (-Jaha.-) Men nog var det gott mot vad det nu är.

MK: Ja, Hur fick man malt?

SJ: Nå, det fanns malt (på) den tiden.

MK: Att köpa? (-Ja.-) Så ni gjorde inte själv?

SJ: Nej, inte gjorde vi det själv.

MK: Var gick Ni i... i skola?

SJ: I Vännäsberget.

MK: Hade de skola där?

SJ: Ja, de har haft skola där, och jag har gått där för fru ^Uarsson. (-Jaha.-) Och det var en... en gammal lärarinna, och snäll, väldigt snäll.

MK: Jaså, hon var snäll? (-Jaha. -) Hur många år höll ni på?

SJ: Ja, sex år, sex, på den tiden. Sex år skola.

MK: Ja. Nå, hur lång var en termin då?

SJ: Nå, den var väl inte utan från våren till... Ja, från... det var nog hela vintern. Det var nog hela vintern, terminen, på den tiden.

MK: Jaha. I Vännäsberget. (-Ja.-) Nå, flyttade ni på andra ställen, eller var ni alltid på samma ställe?

SJ: Nej, vi var alltid på samma ställe.

MK: Så ni hade som ett hus, som ett skolhus?

SJ: Ja, vi hade... Där var skola. (-Jaha.-) Ja.

MK: Då ni... Vad... Vad fick ni lära er i skolan? Var det...?

SJ: Ja, vi fick för det mesta sjunga.

ULMA 33319. Anita Olofsson 1982.
Insp. 1971. NB. ÖVERKALIX.

MK: Jaså, vad sjöng ni?

SJ: Ja, det var gudsord.

MK: Var det det? (-Ja.-) Psalmer mest?

SJ: Psalmer och i Sions toner och... Så det var som... Och vad var det vi brukade mycket sjunga? Hon ville mycket sjunga, lärarinnan. (~~Ja.~~) Jaha. (~~Ja.~~) Ja. Hon var... Hon var "gudlig". (~~Ja.~~) Och vi tyckte det var ju så roligt få sjunga.

MK: Ja. Nå, hade hon någon orgel, som hon spelade på?

SJ: Nej, inte hade hon det. Utan hon sjöng väl... Hon hade riktig sångröst.

MK: Jaha. Nå, vad gjorde ni mer?

SJ: Hon brukade sjunga: "Vem är den stora skaran där, med palm i hand? (Han segerhjässa^{an})kronan bär, på evigheters strand. I sida, vida kläder står...¹ Ja, jag kan inte riktigt det utantill. Jag har glömt det. Jag har kunnat hela, men... men jag har glömt bort det. Då man blir gammal, så glömmen man fort.

MK: Ja, det gör man. Man behöver inte vara så gammal för att glömma.

SJ: Men det tyckte vi alltid var så roligt, då hon brukade vilja sjunga det.

MK: Jaha. Nå, ni läste mycket katekes och...?

SJ: Ja, katekesen och bibelhistoria.

MK: Det var vad ni mest läste? (-Ja.-) Räknade ni också?

SJ: Och räkna, nog fick vi det, men jag var mer dålig på att räkna. /Skratt./ Jag tyckte ^{att} det var roligare att sjunga.

MK: Gick ni och läste och konfirmerades också?

SJ: Ja. Vi har konfirmerats för Stillner.

MK: Jaha. Och va-... Det var i Bränna?

SJ: Det var i Bränna.

MK: Bodde ni där eller...?

SJ: Ja, vi bodde där i... medan vi konfirmerades. Jag har bott i ^{hos}

(Gyljen)⁸ [el] Djili.

MK: Jaha. När läste ni då? Var det på våren?

SJ: På sommaren.

MK: På sommaren?

SJ: Ja. Så vi läste färdigt till midsommar.

MK: Hur många veckor var det?

SJ: Nå, det var nog sex veckor kanske, som vi brukade läsa då.

MK: Det var bara på sommaren eller på våren? (-Ja.-) Inte något på hösten?

SJ: Nej, det var bara på sommaren.

MK: Jag vet, att somliga har börjat först på hösten, och så (-Ja.-) har de haft... har de haft läxa... läxa på vintern.

SJ: Ja, de har bruk-... Och de gör visst det nu också, börjar på hösten. (-Jaså.-) Nej, på våren börjar de nu, strax på våren. (-Jaha.-) Och så läser de färdigt till pingst.

MK: Jaha. Till pingst. (-Ja.-) Nå, hur firade ni julen, då Ni var litet barn?

SJ: Nå, vi firade den efter som vi hade råd. (-Ja.-) Det var inte så mycket då fira av, men vi... vi hade ju så vi... att vi visste, att det var jul. Karameller brukade vi få och... mamma brukade baka oss julbockar och sådant där och gav oss till julklapp, då vi var barn, och vi tyckte, att det var ju så roligt så.

MK: ¹¹Hade ni jul-... julgran?

SJ: Nej, det hade vi inte.

MK: Den kom (på) senare tid?

SJ: Den kom (på) senare tid. Då vi blev större, så vi... så vi (visste om det, då, att de brukade ha) julgranar.

MK: Vad var julbockarna för något?

SJ: Ja, det vet jag inte. /Skratt./

MK: Var de från vete eller de-... det mamma bakade?

ULMA 33319. Anita Olofsson 1982.
Insp. 1971. NB. ÖVERKAL IX.

SJ: Nå, från vete.

MK: Från vete?

SJ: Från vetedeg.

MK: Bakade hon pepparkakor?

SJ: Goda pepparkakor brukade hon baka.

MK: Hade ni några ~~nå~~ andra kakor?

SJ: Ja, det tror jag inte. Det kan hända, att vi hade några, men det minns jag inte.

MK: De hade nog inte så mycket kakor förr kanske.

SJ: Nej, nej, de har inte haft mycket kakor förr. (-Nej.-) Men det var ju det bästa, vi hade ju så vi... så vi inte behövde vara hungriga.

MK: Nej, det var ju vanligt så. (-Ja.-) Alla hade ju lika.

SJ: Alla hade lika.

MK: Ja. Hade ni julskinka på den tiden?

SJ: Nej, inte hade vi någon julskinka. (-Inte det?-) Nej.

MK: Det är också något nytt?

SJ: Det är nytt nu också.

MK: När började den komma ungefär? Kommer³ Ni ihåg det?

SJ: Ja, det är nog inte så länge sedan. (-Inte det?-) Sedan jul-... sedan julskinkan har börjat bli. Det är nog kanske... Ja, inte... inte hade vi den då medan jag var piga, inte hade vi då julskinka. Så nog har den kommit där efter.

MK: ^Jaha. Nåå, hade ni... Sjöng ni något särskilt kring julen? Några särskilda sånger?

SJ: ^Janå, vi brukade sjunga... Nu är¹... Vad var det vi brukade sjunga? Nu är glada julen här.¹

MK: Kan Ni sjunga den för mig?

SJ: Ja, jag minns... ^Jag har glömt...

ULMA 33319. Anita Olofsson 1982.
Insp. 1971. NB. ÖVERKALIX.

MK: Har Ni glömt orden?

SJ: Ja, jag har glömt orden. (-Jah.-) Det blir inte, vet du, att sjunga nu något mycket.

MK: Nej, det är ju så.

SJ: "Nu är gla-... julen slut, slut, slut¹," det brukade vi sjunga då, då den var slut. (-Jaha.-) "Nu är glada julen slut, slut, slut, men till nästa år igen, kommer han vår gamle vän, ty det har han lovat."¹

MK: Sjöng ni något annat särskilt kring jul? Någon staffanssång eller något sådant?

SJ: Ja, nog brukade vi sjunga. "Var hälsad sköna morgonstund"¹ och... (-Jaha.-) och sådant.

MK: Ja. *Så det...* Det var julpsalmer.

SJ: Det är julpsalmer.

MK: Det var inte någon annan särskild sång?

SJ: Ja, nog är det... Nog vet jag det var, men jag minns inte.

(-Nej.-) Men nu sjunger vi ju flera psalmer.

MK: Ja, just det. Nå, kring... Vad heter det nu... kring fettisdag, hade... hur firade ni den förr?

SJ: Nå, då brukade vi vara ut och... och fick oss stryk av pojkarna. /Skratt./

MK: Då ni var små barn?

SJ: De gjorde oss... De gjorde så illa oss då ibland, så vi... Ja, då vi var barn. Janå, inte var vi så gamla, inte så unga heller.

Då jag var i Hultet, så brukade de... brukade vi ju vara ute. Och ibland gjorde vi rackartyg (eg, illa) för pojkarna... åt pojkarna.

Brukade kasta dem med snö, och ibland *gånade vi oss* (~~---~~), och ibland brukade *sydde* (~~vi~~) *vi* igen byxbenen för dem.

MK: Sydde igen byxbenen? Varför det?

SJ: Nå, för att de skulle... Men då fick vi igen det.

MK: Vad gjorde de åt er?

SJ: Nå, de brukade ta oss och slå oss då.

MK: Det var då ni var små barn det,? (-Ja.-) Nå, sedan då, då ni blev

lite äldre, hur firade ni det? Fetti-... fettisdag⁹ då?

SJ: Nå, vi började inte vara så noga om fettisdag då. Gjorde våfflor och...

MK: Våfflor?

SJ: Brukade göra våfflor.

MK: Jaha. Hade ni ledigt den dagen, eller arbetade ni som vanligt?

SJ: Nej, nog fick vi arbeta som vanligt. (-Jah.-) Det var inte utam på kvällarna, som vi hade ledigt.

MK: Då Ni var piga, hur långa arbetsdagar hade Ni då?

SJ: Ja, nå, det var som vi ville ha dem. Ibalnd då det var på våren och det, så brukade vi nog vara ^{uppe} till två och tre på morgonen. Då det brukade vara tåll att sopa upp och sådant.

MK: Jaha. Hade Ni mycket ledigt kring helgerna, då Ni var piga?

(-Nej.-) Inte alls?

SJ: Nej, det var som van-... Det var arbeta på¹⁰ året igenom. (-Jaha.-)

Tills vi fick... Tills vi for därifrån då och hade... som efter mikaeli, då det skulle vara, som de brukade kalla det, ledigveckor. Då hade vi ju ledigt.

MK: Kring mikaeli?

SJ: Kring mikaeli.

NOTER.

- 1) Riksspråk.
- 2) Riksspråkspåverket. Skulle heta ba:nbispäisningga.
- 3) Här används felaktigt singularformen. Det borde heta koma.
- 4) Den riktiga formen vore våo.
- 5) Bränna är det genuina namnet, Överkalix ett senare påfund.
- 6) Felsägning för feilese.
- 7) Den var stor och rund, c:a en meter. i diameter.
- 8) ~~Den byn ligger c:a en mil från Bränna, så ev. menar hon inte byn,~~
utan en gård, som heter så. Gylj(a), uttal. djili, är ett gårdsnamn i Bränna./MK.
- 9) Felsägning.
- 10) Då:r anger, att man arbetar verkligen hårt.
Betyder egentligen 'durra'. /MK.
- 11) Avbrott i inspelningen. När samtalet fortsätter berättar SJ hur hon gör palt, för hon skall koka palt till middag. Första delen har fallit bort på inspelningen. /MK.